

Zpráva z poznávací stáže v Krkonošské knihovně v Jelení Hoře v Polsku
Projekt Poznej svého souseda, 12.-14. listopad 2012
Bc. Jitka Nosková

Město Jelení Hora

Město Jelení Hora, jejíž historie čítá více jak 900 let (založeno bylo v roce 1108), leží na úpatí Krkonoš. Jeho symbolem je jelen, kterého podle místní legendy ulovil v těchto místech kníže Boleslav Křivoústý.

Ve městě v současnosti žije 84 tisíc obyvatel, okres pak mimo samotné Jelení Hory má dalších 64 tisíc obyvatel.

Krkonošská knihovna

Jelenohorská Książnica Karkonoska je knihovnou městskou, plní však i funkci knihovny okresní.

Historie knihovny spadá do roku 1947, kdy byla ve městě založena veřejná knihovna. Ta během let postupně plnila funkci knihovny okresní, dnes městské, financované městem Jelení Hora, avšak s již zmíněnou celookresní působností.

Dříve byla část provozů knihovny (oddělení pro děti a mládež, vědecká část fondu) umístěna v několika samostatných budovách v různých částech města. Od konce roku 2008 sídlí v jedné, nově zrekonstruované a částečně přistavěné budově v ulici Bankowa 27. Knihovna současně změnila i svůj název z *Grodzka Biblioteka Publiczna* na *Książnica Karkonoska, centrum informacji i edukacji regionalnej*.

Mimo hlavní budovu mají čtenáři k dispozici šest poboček, všechny poskytují přístup k Internetu, ale pouze některé jsou plně automatizované.

Knihovna je otevřena ve všední dny od 9 do 18 hodin, v sobotu do 14 hodin. Ze strany zřizovatele je však vyvíjen tlak na prodloužení otevírací doby do 19 hodin a na nedělní provoz. Provoz zajišťuje 68 zaměstnanců (64 plných úvazků), z nichž tvoří knihovníci zhruba 50 osob, zbytek jsou administrativní zaměstnanci a pracovníci informačního centra.

Veškerý fond knihovny čítá v současné době 300 tisíc knihovních jednotek, za rok ji navštíví na 200 tisíc návštěvníků. Počet registrovaných čtenářů se ustálil na čísle 12 tisíc. Ročně je vypůjčeno zhruba 340 tisíc absenčních (tzn. mimo budovu knihovny) výpůjček a 80 tisíc prezenčních (tzn. v budově knihovny) výpůjček, zrealizuje se okolo 40 tisíc přístupů na Internet. Knihovna pracuje v knihovním programu Aleph.

V rámci knihovny pracuje osm čtenářských klubů pro děti i dospělé, které vedou sami knihovníci. Úspěšně pracuje např. *Diskuzní klub audioknih*, jehož členy jsou osoby nevidomé či slabozraké, dále pak *Klub básníků*. Knihovnou jsou pořádány nejrůznější akce pro děti i dospělé - besedy, exkurze, knihovnické lekce, autorská čtení, soutěže (turnaj ve stolních a počítačových hrách), výstavy, výlety, kvízy, výukové programy (práce s PC), preventivní programy (prevence závislosti).

Jednotlivá oddělení knihovny

V prvním patře budovy knihovny je umístěno oddělení beletrie a naučné literatury, jsou zde lístkové katalogy (k roku 2009 byly uzavřeny, dále jsou vedeny jen v elektronické podobě) a stanice s Internetem. Ve druhém poschodí je k dispozici čítárna novin a časopisů, studovna s přístupem na Internet, ve třetím patře oddělení pro děti a mládež, *Galerie Malých Form* a konferenční sál.

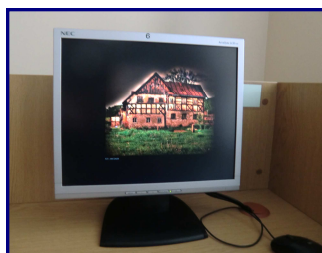
Oddělení studovny a čítárny

Oddělení nabízí svým uživatelům širokou nabídku periodik (150 titulů), dále pak vědecký fond, nejrozličnější encyklopedie a slovníky, rozsáhlou sbírku knih z oblasti malířství. Samozřejmostí je bezplatný přístup na Internet (čtyři počítačové stanice) a kopírování za úplat. Uživatelé oddělení jsou především žáci a studenti středních škol a univerzit. Individuálně se věnují především maturantům při přípravě prezentací na zkoušky, učí je, jak dokumenty relevantně vyhledávat a informace zpracovávat. Zaměstnanci oddělení se snaží reagovat na potřeby místních škol, sledují nově otevírané obory a podle toho směřují akvizici. Denně oddělení navštíví 40-50 osob.

Regionální oddělení

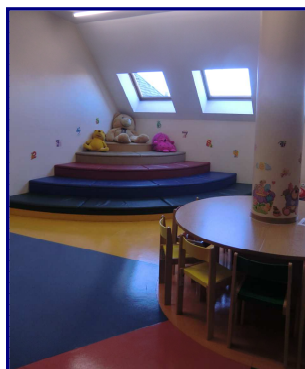
Oddělení má na starosti především zpracování a archivaci veškerých informací a informačních zdrojů o Jelení Hoře, Dolním Slezsku a pohraničí, propagaci informací o regionu. Jejich fond čítá nejen knihy a časopisy, ale i ostatní dokumenty společenského života jako jsou plakáty, letáky, CD, MP3 či pohlednice. Fond je přístupný pouze prezenčně, velká část dokumentů je přístupná prostřednictvím digitální knihovny, ve které je zastoupena především předválečná tvorba (z důvodu volných autorských práv). Sestavují regionální bibliografie a přispívají do společné bibliografické databáze knihoven Dolního Slezska.

Propadují díla regionálních autorů, a to buď v *Galerie Malých Form* (Galerii malých forem), nebo na PC obrazovkách v knihovně.

Oddělení pro děti a mládež

Na oddělení je zaevidováno 1 200 aktivních registrovaných dětských čtenářů. Knihy se půjčují na dobu jednoho měsíce, pouze povinná školní četba je omezena na čtrnáct dnů. Výpůjčky je samozřejmě možné prodloužit. Mimo běžnou knižní produkci nabízejí k prezenčnímu půjčování různé interaktivní hry. Spolupracují se školami, pořádají velké množství besed a exkurzí,

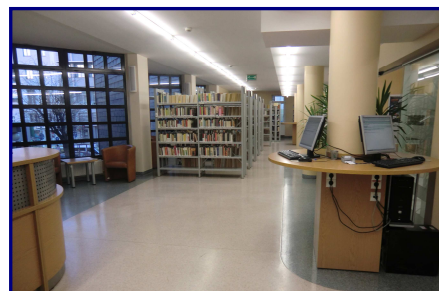

o prázdninách jsou oblíbené tzv. *zelené ekologické prázdniny*, při kterých se scházejí děti spolu s pracovníky Krkonošského národního parku a povídají si na téma ochrany přírody.

Oddělení pro dospělé čtenáře

Oddělení navštěvuje 4 200 registrovaných čtenářů, denně si průměrně 240 osob vypůjčí na 500 dokumentů. Nemají dominantní skupinu návštěvníků, jsou jimi všechny věkové kategorie od studentů středních škol po seniory. Veškerý knižní fond, který čítá cca 50 tisíc dokumentů, je přístupný prostřednictvím online katalogu.

Primárně pro nevidomé a slabozraké čtenáře půjčují zvukové knihy (audioknihy), tento fond se ale zatím příliš nerozšiřuje. Využívá ho ale pro svoji potřebu *Diskuzní klub audioknih*.

IT oddělení

Oddělení má na starosti správu webových stránek, hlavní náplň ale spočívá v digitalizaci dokumentů. V roce 2006 knihovna získala ocenění v mezinárodním měřítku za svoji digitální knihovnu *Jeleniogórska Biblioteka Cyfrowa*. Z největší části digitalizují periodika a pohlednice. Svými naskenovanými záznamy přispívají do projektu *Europeana* (www.europeana.eu), ve kterém se soustředí u digitálních zdrojů (kresby, fotografie, mapy, knihy, periodika, dopisy, hudební záznamy, videa, mluvené slovo) z evropských muzeí, knihoven a archivů. Jelenohorská knihovna má již zdigitalizováno okolo 9 tisíc položek.

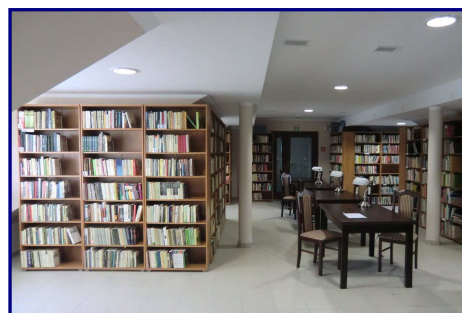

V roce 2008 se připojili k projektu *Digital Lower Silesia (Digitální Dolní Slezsko)*, ve kterém je zapojeno dalších jedenáct digitálních polských knihoven. Novým přírůstkem je projekt *e-Pogranicze (e-Pohraničí)*, v rámci kterého se společně s německými partnery digitalizují dokumenty týkající se pohraničního regionu.

Spolupráce s ostatními institucemi

Knihovna v Jelení Hoře je členem skupiny *Eurex knihovny* sdružení *Euroregionu Neisse - Nisa - Nysa*, v rámci níž se scházejí a spolupracují zástupci českých, saských a polských veřejných a vědeckých knihoven (soutěž Krakonoš, pořádání společných konferencí). Spolupracuje i s řadou institucí ve městě – s Krkonošským muzeem, Státním archivem či Pedagogickou knihovnou. Jedná se převážně o spolupráci na společných projektech. Pevný svazek ji pojí s literárními kluby, s nemocnicemi (docházejí čist hospitalizovaným dětem), s domy seniorů či azylovým domem.

Jelenohorská knihovna v rámci plnění svých regionálních funkcí poskytuje metodickou pomoc ostatním knihovnám okresu (pět městským a sedmnácti obecním) a půjčování výměnných souborů knih. Jednou z knihoven je i Miejska Biblioteka Publiczna w Karpaczu. Knihovna sídlí v jedné části zrekonstruované budovy bývalého nádraží, v druhé části je Muzeum hraček. Knihovna má knižní fond velikosti něco málo přes 25 tisíc svazků, odebírá 16 titulů časopisů. Obec má 4 900 obyvatel,

z nichž 1 250 jsou čtenáři knihovny. Pracují zde tři knihovnice, které mimo běžnou výpůjční činnost pořádají množství akcí pro děti a seniory, úzce spolupracují s domovem důchodců, místní školou i mateřskou školou. Snaží se obě tyto věkové kategorie zapojit do společných akcí. Vedou blog s bohatou fotodokumentací z jednotlivých setkání.

Závěrem...

... nezbyvá než poděkovat organizátorům projektu *Poznej svého souseda* za bezchybně připravený program stáže v Krkonošské knihovně, všem polským kolegyním a kolegům knihovníkům pak za velmi milé a přátelské přijetí, a popřát jim, aby svoji práci dělali dál s takovým elánem a nadšením, s jakým nám ji sami prezentovali. Osobně velmi oceňuji spolupráci knihovny s dalšími organizacemi, a to jak samotného města, tak i celého regionu. Příjemnou tečkou za celou stáží byla bezesporu i návštěva Krkonošského muzea a nezapomenutelná atmosféra jeho muzejní knihovny.

Kompletní fotodokumentace ze stáže je přístupná na adrese:

http://jitkanoskova.rajce.idnes.cz/Staz_v_knihovne_v_Jeleni_Hore_12.-14.11.2012/

Bc. Jitka Nosková
Městská knihovna Jablonec nad Nisou, p.o.
Dolní náměstí 1
466 01 Jablonec nad Nisou
www.knihovna.mestojablonec.cz
tel.: 484 846 350
mail: pujcovna@knihovna.mestojablonec.cz

V Jablonci nad Nisou, 23. listopadu 2012